

De Aosta-vallei : een paradijs voor lepidopterologen, addendum 4 (Lepidoptera)*

Marcel FAQUAET

In 1989 bezocht ik de Aosta-vallei van 6 tot 22 september. Door de gunstige weersomstandigheden kon ik vele nachtvangsten doen. Meer dan vorig jaar liep het seizoen voor de dagvlinders ten einde. Toch kon ik twee opmerkelijke waarnemingen doen :

1. Vooral op lager gelegen biotopen zag ik vele rouwmantels (*Nymphalis antiopa* LINNAEUS) en op biotopen vanaf 1400 m de heivlinder (*Hipparchia semele* LINNAEUS) foerageren rond smeerplaatsen die ik de avond voordien had aangebracht op bomen.

2. Te Vens-Hoog vlogen nog afgevlogen eksemplaren van *Agrodiaetus damon* DENIS & SCHIFFERMÜLLER. Talrijke dieren vielen ten prooi aan geel-zwart gekleurde wesp, die de vlinders wegsleepten, en aan muur- en smaragd-hagedissen.

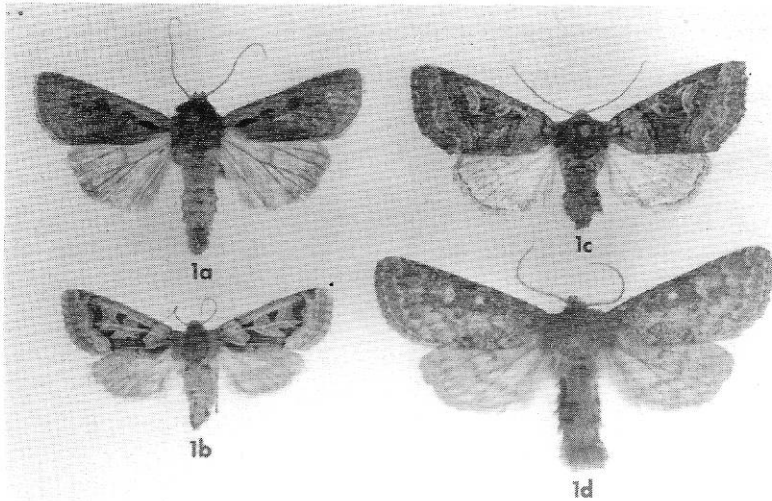
Op de volgende plaatsen werd aan nachtvlinderonderzoek (licht en stroop) gedaan (De nummers tussen haakjes verwijzen naar tabel 1) :

Avisè :	6 en 13 september	(1)
Cerellaz :	9, 19 en 20 september	(2)
Clavel :	8, 14 en 18 september	(3)
Vens-Laag :	12 en 17 september	(4)
Vens-Hoog :	7 en 16 september	(5)
Col de Joux :	15 september	(6)

Tabel 1 : Waargenomen nachtvlindersoorten in de Aosta-vallei tussen 6 en 20 september 1989. De soorten aangeduid met een nummer worden achteraan becommentarieerd.

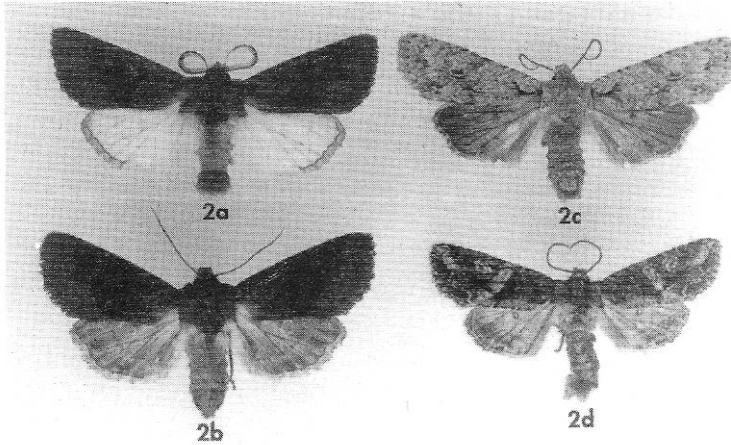
	1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
Sphingidae													
<i>Agrius convolvuli</i> LINNAEUS	xx	----						<i>Thera firmata</i> HÜBNER					-----x
Arctiidae								<i>Thera cognata</i> THUNBERG					-----x
<i>Coscinia cribraria</i> LINNAEUS	--	x---						<i>Thera obeliscata</i> HÜBNER					--x---
<i>Diacrisia sannio</i> LINNAEUS	---	x---						<i>Hydriomena impluviata</i> DENIS & SCHIFF.					-----xx
Lasiocampidae								<i>Triphosa sabaudia</i> DUPONCHEL					--xxxx
<i>Trichiura crataegi</i> LINNAEUS	-x	x---						<i>Triphosa dubitata</i> LINNAEUS					--xxxx
Dilobidae								<i>Epirrita autumnata</i> BORKHAUSEN					-----xxx
<i>Diloba caeruleocephala</i> LINNAEUS	-x	----						<i>Eupithecia pusillata</i> DENIS & SCHIFF.					-----xxx
Geometridae								<i>Aplocera praeformata</i> HÜBNER					--x---
<i>Cyclophora pupillaria</i> HÜBNER	-x	----						<i>Peribatodes rhomboidaria</i> DENIS & SCH.					xxx-x-
<i>Campogramma bilineata</i> LINNAEUS	--	x---						<i>Peribatodes secundaria</i> ESPER					-----x
<i>Entephria cyanata</i> HÜBNER	--	x---						<i>Alcis repandata</i> LINNAEUS					--x---
<i>Entephria flavincincta</i> HÜBNER	-x	----						<i>Gnophos ambiguatus</i> DUPONCHEL					xxxxx-
<i>Chloroclysta siterata</i> HUFNAGEL	--	x-x						<i>Gnophos onustarius</i> GUENÉE (2)					-----x-
<i>Chloroclysta miata</i> LINNAEUS (1)	----	x						<i>Gnophos obfuscatus</i> DENIS & SCHIFF.					-----x-
<i>Chloroclysta citrata</i> LINNAEUS	-x	----						Noctuidae					
								<i>Euxoa vitta</i> ESPER					----xx
								<i>Euxoa obelisca</i> DENIS & SCHIFF.					xx-xx-

* zie *Phagea* 15: 47-59, 91-107, 131-144, 195-208; 16: 85-92; 17: 27-30, 145-159.

Figuur 1: a. *Ochrolepura flammatra* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, Cerellaz 19.IX.1989; b. *Episema glaucina* ESPER, Cerellaz 19.IX.1989; c. *Episema scoriacea* ESPER, Clavel 8.IX.1989; d. *Dasypolia templi* THUNBERG, Clavel 18.IX.1989.

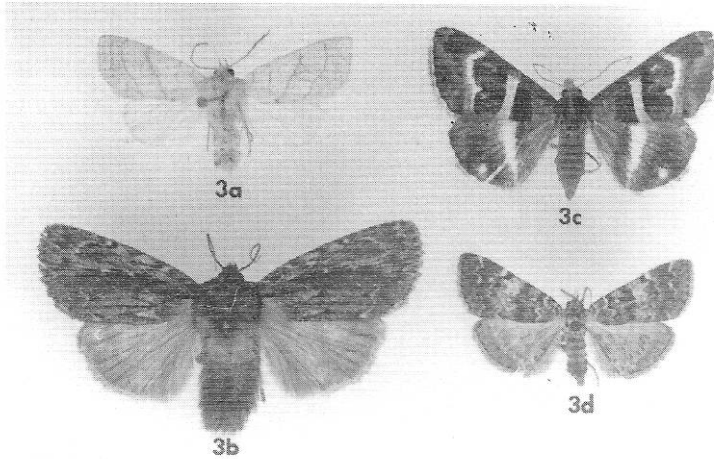
	123456		123456
<i>Euxoa distinguenda</i> LEDERER	-xxx--	<i>Antitype chi</i> LINNAEUS	xxxxx-
<i>Euxoa cos</i> HÜBNER	xxxx--	<i>Ammoconia caecimacula</i> DENIS & SCHIFF.	xxxxxx
<i>Euxoa recussa</i> HÜBNER	--x-x-	<i>Conistra rubiginosa</i> DENIS & SCHIFF.	xx-x--
<i>Agrotis trux</i> HÜBNER	xxxxxx	<i>Agrochola macilentia</i> HÜBNER	-x----
<i>Ochrolepura flammatra</i> DENIS & SCH. (3)	xx----	<i>Agrochola nitida</i> DENIS & SCHIFF.	-x----
<i>Ochrolepura plecta</i> LINNAEUS	xxxxxx	<i>Agrochola helvola</i> LINNAEUS	-x-x--
<i>Standfussiana nictymera</i> BOISDUVAL	-x-x-x-	<i>Agrochola litura</i> LINNAEUS	xxxxx-
<i>Chersotis multangula</i> HÜBNER	-x-x--	<i>Atethmia centrago</i> HAWORTH	xx-x--
<i>Chersotis margaritacea</i> DE VILLERS	xxxxxx	<i>Xanthia togata</i> ESPER	--xx--
<i>Epilecta linogrisea</i> DENIS & SCHIFF.	x-----	<i>Xanthia icteritia</i> HUFNAGEL	xxxxx-
<i>Spaelotis senna</i> FREYER	-x----	<i>Xanthia citrago</i> LINNAEUS (10)	--xx--
<i>Peridroma saucia</i> HÜBNER	-x----	<i>Cryphia domestica</i> HUFNAGEL	--x---
<i>Xestia c-nigrum</i> LINNAEUS	xxxxxx	<i>Cryphia raptricula</i> TURATI	xx----
<i>Xestia xanthographa</i> DENIS & SCHIFF.	xxxxxx	<i>Cryphia muralis</i> FORSTER	xx----
<i>Mesogona acetosellae</i> DENIS & SCHIFF.	xxx---	<i>Pyrois cinnamomea</i> GOEZE (11)	---x-
<i>Hada proxima</i> HÜBNER	-x-x--	<i>Amphipyra tetra</i> FABRICIUS	-x-x--
<i>Tholera decimalis</i> PODA	xxxxxx	<i>Cosmia trapezina</i> LINNAEUS	--x---
<i>Mythimna l-album</i> LINNAEUS	-x----	<i>Auchmis detersa</i> ESPER	-x----
<i>Mythimna unipuncta</i> HAWORTH	--x---	<i>Apamea monoglypha</i> HUFNAGEL	-x----
<i>Brachyolmia viminalis</i> FABRICIUS	xxxxxx	<i>Mesoligia literosa</i> HAWORTH	-x----
<i>Episema glaucina</i> ESPER (4)	-x----	<i>Mesapamea secalis</i> LINNAEUS	xxx---
<i>Episema scoriacea</i> ESPER (5)	-xx---	<i>Diachrysis chrysiis</i> LINNAEUS	-x----
<i>Dasypolia templi</i> THUNBERG (6)	--x---	<i>Catocala fraxini</i> LINNAEUS	----x-
<i>Aporophyla lutulenta</i> DENIS & SCHIFF. (7)	-xx---	<i>Catocala elocata</i> ESPER	x-----
<i>Lithophane ornitopus</i> HUFNAGEL (8)	-x----	<i>Catocala puerpera</i> GIORNA	xxx---
<i>Dryobotodes eremita</i> FABRICIUS (9)	-xx---	<i>Catocala lupina</i> HERRICH-SCHÄFFER	xxx---
<i>Polymixis xanthomista</i> HÜBNER	xxxxxx	<i>Grammodes stolidia</i> FABRICIUS (12)	-x----
<i>Polymixis polymita</i> LINNAEUS	x-x---	<i>Lygephila cracca</i> DENIS & SCHIFF.	xxxx--
<i>Antitype suda</i> GEYER	-xx---	<i>Epizeuxis calvaria</i> DENIS & SCHIFF. (13)	xx----

Figuur 2: a. *Aporophyla lutulenta* DENIS & SCHIFFERMÜLLER ♂, Cerellaz 19.IX.1989; b. idem ♀, Cerellaz 20.IX.1989; c. *Lithophane ornitopus* HUFNAGEL, Cerellaz 19.IX.1989; d. *Dryobotodes eremita* FABRICIUS, Clavel 14.IX.1989.

Kommentaar

1. *Chloroclysta miata*. Col de Joux 15.IX.1989, 1 ex. Volgens HELLMANN (1987) zijn de laatste 50 jaar geen exemplaren meer waargenomen in de «Brenta-Gruppe».
2. *Gnophos onustarius*. Vens-Laag 17.IX.1989, 2 ex. De soort is niet bekend uit de «Brenta-Gruppe» (l.c.).
3. *Ochropleura flammatra*. Avise 13.IX.1989, 2 ex.; Cerellaz 20.IX.1989, 1 ex. De laatste 50 jaar niet meer waargenomen in de «Brenta-Gruppe» (l.c.).
4. *Episema glaucina*. Cerellaz 19.IX.1989, 2 ex. f. *dentimaculata* HÜBNER. Slechts één ex. bekend uit de «Brenta-Gruppe» (l.c.).
5. *Episema scoriacea*. Cerellaz 9.IX.1989, 1 ex.; Clavel 8.IX.1989, 1 ex. De laatste 50 jaar niet meer waargenomen in de «Brenta-Gruppe» (l.c.). Volgens BERIO (1985) is de soort zeldzaam in heel Italië.
6. *Dasypolia templi*. Clavel 18.IX.1989, 1 ex. In de Alpen leeft ssp. *alpina* ROGENHOFER. Volgens BERIO (l.c.), die geen waarnemingen uit Noordwest-Italië opgeeft, is *alpina* een goede soort. HELLMANN (l.c.) nam de soort slechts eenmaal waar in de «Brenta-Gruppe».
7. *Aporophyla lutulenta*. Gewoon te Cerellaz en Clavel. Volgens HELLMANN (l.c.) uiterst zeldzaam. BERIO (l.c.) geeft geen vindplaatsen uit Noordwest-Italië.
8. *Lithophane ornitopus*. Cerellaz, 9 en 19.IX.1989, telkens 1 ex. De soort is nog niet eerder in de Aosta-vallei waargenomen.
9. *Dryobotodes eremita*. Clavel 14.IX.1989, 1 ex.; Cerellaz 19.IX.1989, 1 ex. en 20.IX.1989, 3 ex. HELLMANN (l.c.) vond de soort niet in de «Brenta-Gruppe» en ze is nog niet eerder in de Aosta-vallei waargenomen.

Figuur 3: a. *Xanthia citrigo* LINNAEUS, Cerellaz 20.IX.1989; b. *Pyrois cinnamomea* GOEZE, Vens-Hoog 16.IX.1989; c. *Grammodes stolida* FABRICIUS, Cerellaz 19.IX.1989; d. *Epizeuxis calvaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, Avise 6.IX.1989.

10. *Xanthia citrigo*. Clavel 18.IX.1989, 1 ex.; Cerellaz 19 en 20.IX.1989, telkens 1 ex. Nog niet eerder waargenomen in de Aosta-vallei.
11. *Pyrois cinnamomea*. Vens-Hoog (1850 m) 16.IX.1989, 1 ex. HELLMANN (l.c.) vermeldt de soort niet uit de «Brenta-Gruppe».
12. *Grammodes stolida*. Cerellaz 19.IX.1989, 1 ex. HELLMANN (l.c.) nam de soort niet waar in de «Brenta-Gruppe». De soort leeft in het Middellandse-Zeegebied. Waarschijnlijk gaat het om een migrant of een adventief.
13. *Epizeuxis calvaria*. Avise 6.IX.1989, 1 ex.; Cerellaz 20.IX.1989, 1 ex. Volgens HELLMANN (l.c.) slechts 1 ex. bekend uit de «Brenta-Gruppe».

Dankwoord

Aan F. BOLLAND voor het determineren van heel wat moeilijke soorten en W.O. DE PRINS voor het nemen van de foto's.

Bibliografie

- Berio, E., 1985. Fauna d'Italia. Lepidoptera, Noctuidae 1. Generalità, Hadeninae, Cuculliinae. Ed. Calderini, Bologna, Italia.
- Hellmann, F., 1987. Die Macrolepidopteren der Brenta-Gruppe (Trentino-Oberitalien) (Lepidoptera). - *Studi Trentini di Scienza naturali* 63 : 3-166.